

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

rozvodné sítě proraženy kulturní vrstvy. Z nich se podařilo pracovníkům expozitury v Opavě získat keramický materiál a úlomky kachlů, které je datují do 16. až poloviny 17. století. Zajímavou součástí nálezového komplexu tvoří kovářská a litecká struska. Ta spolu s drobnými bronzovými předměty (náprstek, kování apod.) ukazuje, že v prostoru Hradecké (jižní) brány byly umístěny vně hradeb dílny, zpracovávající kovy. Domněnku, že řemesla, používající oheň, a tudíž představující trvalé nebezpečí pro středověké město, byla vykázána z hradeb, potvrzuje i nález hrnčířské pece ve východní části náměstí Svobody, prozkoumaný pracovníky Slezského muzea v Opavě.

Rettungsaktion am náměstí Svobody (Freiheitsplatz) in Opava (Bez. Opava). Aus den mächtigen Kulturschichten, die bei der Rekonstruktion des Autobusbahnhofes am náměstí Svobody (Freiheitsplatz) gestört wurden, gewannen Mitglieder der Expositur in Opava reiches keramisches Material und Kachelbruchstücke. Gemeinsam mit diesen gelang es ihnen, Schmiede- und Gußschlacke sowie kleine bronzene Gegenstände zu gewinnen (z. B. einen Fingerhut). Das gewonnene Material kann in das 16. bis in die Mitte des 17. Jhs. datiert werden.

VÝZKUM VODNÍHO ZAŘÍZENÍ U PŘIBIC (okr. Břeclav)

JOSEF UNGER, Regionální muzeum, Mikulov
(Tab. 108)

Po upozornění dr. R. Vermouzka a V. Effenbergera byla prozkoumána dřevěná roura, jejíž část v délce 2,8 m vyčnívala z levého břehu řeky Jihlavy v trati „Bedřichův les“ u Přibic. Výzkumem, na němž se významně podílel i vojenský útvar Vranovice bylo zjištěno, že v hloubce 3 m se nacházejí zbytky dřevěného potrubí, táhnoucího se ve směru kolmo k dnešnímu toku řeky. Potrubí sestává ze dvou částí, jejichž spoj a jeden konec spočívají na práčích. Na zachovaných místech bylo zjištěno, že potrubí mělo původně světlost 0,5 × 0,4 m a sestávalo z masivního koryta a krycí desky. Spoj a konec byly zajištěny mohutnými železnými skobami. Celková dochovaná délka potrubí je 15,6 m. Jedná se zřejmě o zařízení související s rybníkem Fridrich, který byl v těch místech zřízen v druhé polovině 16. století a vypuštěn v druhé polovině 17. století.¹

Poznámka:

¹ R. Hurt, Dějiny rybníkářství na Moravě a ve Slezsku, Brno 1960, díl I, 78; díl II, 93.

Grabung der Wassereinrichtung bei Přibice (Bez. Břeclav). In der Flur „Bedřichův les“ hat man eine Holzleitung untersucht, die 15,6 m lang war und eine Lichtweite von 0,5 × 0,4 m hatte. Es handelt sich um eine Einrichtung, die mit dem Teich „Fridrich“ zusammenhängt; er wurde in der zweiten Hälfte des 16. Jhs. errichtet und in der zweiten Hälfte des 17. Jhs. aufgelöst.

KOSTROVÉ HROBY ZE ŽÁDOVIC (okr. Hodonín)

ROBERT SNAŠIL, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště

V říjnu 1971 bylo Slovákckému muzeu ohlášeno, že v Žádovicích jsou při pozemních pracích rozrušovány kostrové hroby. Na místě byl 16. října proveden zjišťovací průzkum.

Lokalita s nálezy kostrových hrobů se nachází při východním okraji Žádovic na jazykovitém výběžku zvýšeného terénu ležícího při pravém břehu potoka. Samotná lokalita nesoucí název „Hradisko“ je vyvýšena nad okolní rovný terén o 10–15 m. Má strmé svahy, pouze na SV se napojuje užší šíjí na ostatní vyvýšený terén.

Na základě informací F. Rupce, Žádovice č. 3, který sledoval a aktivně se rovněž účastnil všech předchozích terénních úprav „Hradiska“, je možno rekonstruovat historii návrší takto: „Hradisko“ mělo původně zaoblené temeno, které bylo v roce 1917 upraveno na plošinu tanečního parketu. Již tehdy se při úpravách nacházely lidské kostry v hloubce 40–200 cm pod povrchem (uvedená maximální hloubka odpovídá zachovalé výšce profilu spojovací šíje). V hlubších hrobech byly pry i kosti z hrobů výše uložených. V roce 1936, při rozšiřování plošiny, byly opět objeveny hroby. V témže roce byl na upraveném terénu vysázen sad, jehož zbytky jsou dodnes patrné a vybudován rezervoár

na vodu, jehož základy jsou rovněž zachovány. Podle výpovědi jmenovaného nebyl na návrší při úpravě zjištěn žádný pozůstatek stavby.

V době těsně před průzkumem bylo na svazích „Hradiska“ pod jeho umělou plošinou provedeno terasování pro sad JZD, přičemž byly opět narušovány hrobové jámy i samotné kostry. Informátorem byly hroby vypreparovány a kostry ponechány v původní poloze. Za tohoto stavu byl proveden zjišťovací průzkum.

Odkryté hroby mají rozličnou, zcela nepravidelnou orientaci. Hrobové jámy, zahloubené 20 až 100 cm, byly hloubeny jak po vrstevnicích, tak i po spádnících. V tomto případě bývá výška stěn, vzhledem ke značnému sklonu svahu nestejná — na délce ca 2 m činí výškový rozdíl až 80—90 cm. U žádné z koster nebyly při preparaci nalezeny žádné předměty ani součástky oděvu. Kostry jsou uloženy naznak v natažené poloze. U mnohých pohřbů chybí lebka, kostra jedné paže apod. (nepočítáme pochopitelně s hroby narušenými terasováním).

Z celkové situace vyplývá, že nejde o pohřebiště v tom smyslu slova, čemuž nasvědčuje nepřítomnost pozůstatků sakrální stavby (není známa ani historicky), zcela nepravidelná orientace hrobů a jejich umístění na příkrých svazích kopce, tedy terén pro běžné pohřebiště nepříznačný. Neúplné kostry svědčí opět o násilném úmrtí pohřbených, nepřítomnost přídavků o pozdním stáří. Původ pohřbů bychom mohli nejspíš spojit buď s ničivým vpádem Bočkajovců do Žádovic v prvním desetiletí 17. století nebo s pustošením vesnice za třicetileté války.¹

Lokalita „Hradisko“ nebyla podle zjištění obydlena ani v pravěku ani ve středověku, nebyly zjištěny pozůstatky jakéhokoliv opevnění, které by se v řezech jistě projevil. Tomu, že tu hradiště jako takové nikdy neexistovalo, nasvědčuje i jeho minimální rozloha. Je však pravděpodobné, že místa bylo využito jako útočiště v dobách ohrožení, konkrétně v 1. polovině 17. století. Využití místa k obranným účelům by nasvědčoval podle svědectví informátora, vedle samotných nálezů koster, i nález ohniště, které bylo zjištěno při úpravě temene, s vrstvou popela, obsahujícího množství železných hrotů šípů, které byly prodány „židovi“ do Kyjova. Je-li náš předpoklad o útočištném využití polohy v těchto dobách správný, potom bychom mohli s ohledem na výše uvedené skutečnosti — nejde o hradiště — původ názvu „Hradiska“ datovat až do 17. století a ne, jak se v literatuře uvádí, do dob mnohem starších (srv. pozn. ¹).

Poznámka:

¹ Vlastivěda moravská, Kyjovsko, Brno 1970, 465.

Skelettgräber aus Žádovice (Bez. Hodonín). In Žádovice stellte man auf der Anhöhe „Hradisko“ Skelettgräber fest, welche man einem Teil der Žádovicer Bevölkerung zuschreiben kann, die entweder bei dem Einfall der Boczkaier in Žádovice oder in irgendeinem Abschnitt des Dreissigjährigen Krieges niedergemetzelt wurden. Im Zusammenhang mit den Fundumständen könnte man den Ursprung der Benennung „Hradisko“ in das 17. Jh. legen.

NÁLEZ POHŘBU V OLOMOUCI-KŘÍŽKOVSKÉHO ULICI (okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav, Olomouc

Při stavebnětechnickém zabezpečování olomouckých městských hradeb, které provádí n. p. Geindustria, byl v zahradě kanovnické rezidence na Křížkovského ulici č. 6 (popisné číslo 5) po délce parcely prováděn výkop pro kanalizaci. Na východní straně zahrady, 6 m západně od zdi, oddělující plochy zahrad domů č. p. 5 a 6, 1 m severně od vnitřní nadzemní líce hradební zdi (těsně u rozšířeného základu hradby), ležela v hloubce 160 cm lidská kostra, orientovaná hlavou k západu, nohama k východu. Kostra byla výkopem těžce poškozena; na základě výpovědi pracovníků i zbytků in situ bylo však možno konstatovat její uložení v dřevěné rakvi. Datování hrobu nebylo možné, lze jej pouze rámcově zařadit do časového okruhu trvání nedaleké nemocnice, která vznikla roku 1784 ve zrušeném klášteře minoritů u sv. Jakuba a trvala zde do konce 19. století. Souvislost s nedalekým hřbitovem u sv. Petra (předcházela vzniku nemocnice) se zdá být vyloučena, ježto hřbitov měl přesně vymezené území, které do těchto míst nezasahovalo.

Fund einer Bestattung in Olomouc-Křížkovský Gasse (Bez. Olomouc). Die im Garten der Domherrenresidenz in der Křížkovský Gasse Nr. 6 gefundene Bestattung war in einem Sarg knapp bei der Innenseite der Fundamente der Stadtmauer beigesetzt. Ihr Ursprung hängt vermutlich mit dem nahen Krankenhaus zusammen (nach dem Jahre 1784).

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné